

PODSUMOWANIA WYNIKÓW MONITORINGU GATUNKÓW ZWIERZĄT W LATACH 2006-2008 ZAGROŻENIA I ODDZIAŁYWANIA

W sumie na badanych stanowiskach wykazano ponad 80 różnych oddziaływań. Ponad 2/3 tych oddziaływań odnotowywano rzadko, na mniej niż 10 stanowiskach. Natomiast 14 oddziaływań odnotowano na co najmniej 25 stanowiskach, a więc można uznać, że są one dość powszechne. Są to takie oddziaływania, jak drogi i autostrady, ewolucja biocenotyczna (sukcesja roślinna), gospodarka leśna (w tym zwłaszcza wycinka lasu), hodowla ryb, skorupiaków i mięczaków, konkurencja, kształtowanie poziomu wód i regulowanie koryt rzecznych, uprawa, wędkarstwo, wyschnięcie, zabudowa rozproszona, zanieczyszczenie wód, zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie. Znakomita większość obserwowanych oddziaływań ma przyczyny antropogeniczne. Część z nich jak gospodarka leśna czy uprawa nie musi mieć negatywnego wpływu na monitorowane gatunki. Świadczą natomiast o charakterze środowiska na badanych stanowiskach.

W poniższej tabeli zestawiono listę oddziaływań i podlegających im gatunków zwierząt.

Oddziaływanie	Liczba stanowisk	Gatunki zwierząt, których dotyczy
Antagonizm ze zwierzętami domowymi	5	nocek duży, traszka grzebieniasta
Antagonizm ze zwierzętami introdukowanymi	4	traszka grzebieniasta
Budowle związane z rolnictwem	1	żubr
Chwytnie, trucie, kłusownictwo	5	wilk, żubr
Ciągła miejska zabudowa	2	traszka grzebieniasta
Drapieżnictwo	13	głowacz białołetwy, nocek duży, traszka grzebieniasta
Drogi, autostrady	109	nocek duży, pachnica dębowa, przeplatka aurinia, skójka gruboskorupowa, traszka grzebieniasta, trzepla zielona, wilk, żubr
Duże porty lotnicze	1	traszka grzebieniasta
Eutrofizacja	20	skójka gruboskorupowa, traszka grzebieniasta
Ewolucja biocenotyczna	34	krasopanbi hera, pachnica dębowa, przeplatka aurinia, skójka gruboskorupowa, strzebla błotna, suseł perełkowany, traszka grzebieniasta
Fabryka	1	nocek duży
Gospodarka leśna - ogólnie	72	konarek tajgowy, nadobnica alpejska, pachnica dębowa, sichrawa karpacka, traszka grzebieniasta, żubr
Hodowla ryb, skorupiaków i mięczaków	49	traszka grzebieniasta, trzepla zielona
Hodowla zwierząt	2	traszka grzebieniasta
Infrastruktura sportowa i rekreacyjna	2	nocek duży, traszka grzebieniasta
Inne kompleksy sportowe i rekreacyjne	1	nocek duży
Inne możliwe oddziaływania aktywności rekreacyjnej i sportowej, nie wspomniane powyżej	5	nocek duży, skójka gruboskorupowa, trzepla zielona

PODSUMOWANIA WYNIKÓW MONITORINGU

Inne naturalne procesy	2	nocek duży, traszka grzebieniasta
Inne rodzaje aktywności człowieka związane z urbanizacją, przemysłem etc.	2	nocek duży
Inne rodzaje praktyk rolniczych lub leśnych, nie wymienione powyżej	5	nocek duży, pachnica dębowa, przeplatka aurinia, traszka grzebieniasta, wilk
Inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku	1	nocek duży
Inne rodzaje zanieczyszczeń lub oddziaływań człowieka	7	nocek duży, pachnica dębowa, przeplatka aurinia, strzebla błotna, traszka grzebieniasta,
Inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	1	traszka grzebieniasta
Inne tereny przemysłowe lub handlowe	1	nocek duży
Inne typy zabudowy	1	traszka grzebieniasta
Inwazja gatunku	2	pachnica dębowa
Kamieniołomy	3	nocek duży, traszka grzebieniasta
Kempingi i karawangi	5	żubr
Kolekcjonowanie (owadów, gadów, płazów.....)	16	konarek tajgowy, sichrawa karpacka,
Kompleksy narciarskie	1	żubr
Konkurencja	27	pachnica dębowa, sichrawa karpacka
Kopalnie	2	traszka grzebieniasta
Koszenie / ścinanie	15	przeplatka aurinia, traszka grzebieniasta, suseł perełkowany
Kształtowanie poziomu wód	27	traszka grzebieniasta, trzepla zielona
Linie kolejowe, w tym TGV	3	przeplatka aurinia, traszka grzebieniasta, trzepla zielona
Mniejsze lotniska, lądowiska	1	traszka grzebieniasta, suseł perełkowany
Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	4	głowacz białopłetwy
Modyfikowanie prądów rzecznych	1	trzepla zielona
Mosty, wiadukty	1	nocek duży
Nawożenie /nawozy sztuczne/	8	skójka gruboskorupowa, traszka grzebieniasta
Nieciągła miejska zabudowa	4	raszka grzebieniasta
Odnawianie lasu po wycince (nasadzenia)	1	sichrawa karpacka
Odpady, ścieki	21	głowacz białopłetwy, nocek duży, skójka gruboskorupowa, traszka grzebieniasta
Odwadnianie	6	pachnica dębowa, przeplatka aurinia, traszka grzebieniasta
Pasożytnictwo (zwierzęta)	5	żubr
Pojazdy zmotoryzowane	2	nocek duży
Polowanie	4	żubr
Powódź	24	pachnica dębowa, traszka grzebieniasta
Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych	8	nocek duży, skójka gruboskorupowa, traszka grzebieniasta
Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych	25	skójka gruboskorupowa, traszka grzebieniasta, trzepla zielona
Sieć transportowa	3	nocek duży, traszka grzebieniasta, wilk
Skażenie genetyczne (zwierzęta)	3	żubr
Składowanie śmieci, odkładanie wybagrowanego materiału	4	traszka grzebieniasta

PODSUMOWANIA WYNIKÓW MONITORINGU

Składowisko przemysłowe	1	nocek duży
Stosowanie pestycydów	7	pachnica dębowa, skójką gruboskorupowa, traszka grzebieniasta
Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	15	traszka grzebieniasta, trzepla zielona
Tamy, wały, sztuczne plaże - ogólnie	5	głowacz białołetwy, skójką gruboskorupowa
Tereny przemysłowe i handlowe	2	nocek duży, traszka grzebieniasta
Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe	8	przeplatka aurinia, traszka grzebieniasta, wilk
Turystyka górską, wspinaczka, speleologia	2	nocek duży, traszka grzebieniasta
Turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych	19	nocek duży, sichrawa karpacka, traszka grzebieniasta, żubr
Uciążliwy hałas	2	nocek duży
Uprawa	65	traszka grzebieniasta
Usprawniony dostęp do obszaru	4	żubr
Usuwanie martwych i umierających drzew	16	pachnica dębowa, sichrawa karpacka
Usuwanie podszytu	6	sichrawa karpacka
Wandalizm	19	nocek duży, pachnica dębowa, sichrawa karpacka
Wędkarstwo	34	głowacz białołetwy, skójką gruboskorupowa, strzebla błotna, traszka grzebieniasta, trzepla zielona
Wycinka lasu	29	nadobnica alpejska, nocek duży, pachnica dębowa, sichrawa karpacka
Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	2	krasopani hera, traszka grzebieniasta
Wydobywanie piasku i żwiru	10	głowacz białołetwy, skójką gruboskorupowa, traszka grzebieniasta
Wypalanie	2	pachnica dębowa, traszka grzebieniasta
Wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfianek	5	traszka grzebieniasta
Wyschnięcie (w tym z nagromadzeniem materii organicznej)	98	strzebla błotna, traszka grzebieniasta
Zabudowa rozproszona	25	nocek duży, traszka grzebieniasta
Zalesianie	7	przeplatka aurinia, traszka grzebieniasta
Zamulenie	11	traszka grzebieniasta
Zanieczyszczenia	7	traszka grzebieniasta
Zanieczyszczenia wód	48	skójką gruboskorupowa, traszka grzebieniasta, trzepla zielona
Zanieczyszczenie gleby	4	traszka grzebieniasta
Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	25	przeplatka aurinia, traszka grzebieniasta
Zawleczenie choroby (zwierzęta)	2	żubr
Zmiana sposobu uprawy	3	traszka grzebieniasta, żubr

Istotne negatywne oddziaływania na gatunki zwierząt to np.:

- 1) zarastanie siedlisk – sukcesja roślinna (krasopani hera, przeplatka aurinia, suset perełkowany; strzebla błotna)
- 2) fragmentacja siedlisk (niedźwiedź brunatny, wilk, ryś, żubr, przeplatka aurinia)
- 3) wycinka drzew przydrożnych (pachnica dębowa)
- 4) usuwanie martwego drewna/pozostawianie zbyt małej ilości suchego drewna w lasach gospodarczych (nadobnica alpejska, konarek tajgowy)

PODSUMOWANIA WYNIKÓW MONITORINGU

- 5) kolekcjonerstwo (sichrawa karpacka)
- 6) regulacja cieków (skójka gruboskorupowa)
- 7) przegradzanie cieków/stopnie tamy progi prowadzące do izolacji (głowacz białołety)
- 8) zarybianie drobnych zbiorników wodnych (traszka grzebieniasta)
- 9) przestrzenna izolacja stanowisk gatunków (przeplatka aurinia, traszka grzebieniasta, suseł perełkowany, żubr)
- 10) zanieczyszczenie wód (skójka gruboskorupowa)
- 11) zasypywanie, zaśmiecanie drobnych zbiorników wodnych (traszka grzebieniasta)
- 12) choroby (żubr)
- 13) niepokojenie zwierząt (nocek duży)

Niektóre oddziaływania są bardzo specyficzne i dotyczą pojedynczych gatunków jak np. pozostawianie na lato drewna ściętego w zimie/sągi dla nadobnicy alpejskiej.

Sugerowane zalecenia ochronne

W sytuacji niewłaściwego stanu zachowania gatunków na stanowiskach i obserwowanych negatywnych oddziaływań aktualnych i przewidywanych koordynatorzy badań monitoringowych proponowali konkretne działania ochronne. Zestawiono je w poniższej tabeli. Otwarte pozostaje pytanie, kto ma je wprowadzić w życie w sytuacji, gdy obszary Natura 2000 nie mają jeszcze wyznaczonych zarządzających.

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Zalecenia ochronne
Bezkregowce			
1032	skójka gruboskorupowa	<i>Unio crassus</i>	Zapobieganie pracom niszczącym koryta cieków (egzekwowanie OOS). Działania z zakresu poprawy czystości wód.
1037	trzepla zielona	<i>Ophiogomphus cecilia</i>	Nie wymaga specjalnych zabiegów ochronnych. Prawdopodobnie poprawa jakości wody w rzekach przyniosłaby jeszcze zwiększenie liczebności krajowej populacji do wartości bardzo wysokich (minimum IV klasa czystości, wskazana III).
1065	przeplatka aurinia	<i>Euphydryas aurinia</i>	Usuwanie podrostu drzew i krzewów na stanowiskach i w ich sąsiedztwie oraz wykaszanie części zasiedlonej łąki (miejsca żerowania gąsienic powinny być oznakowane i omijane w czasie wykonywania zabiegów).
*1078	krasopani hera	<i>Euplagia (=Callimorpha) quadripunctaria</i>	Prowadzenie zabiegów zapobiegających nadmiernemu zarastaniu roślinnością krzewiastą i drzewiastą żerowisk imagines na terenie Pienin